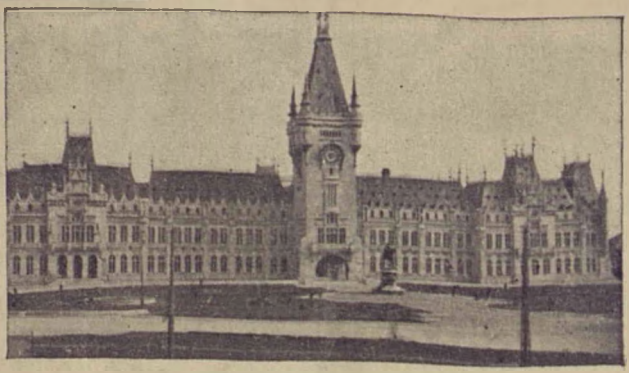

O ZI LA IAȘI

CĂLĂUZĂ ILUSTRATĂ

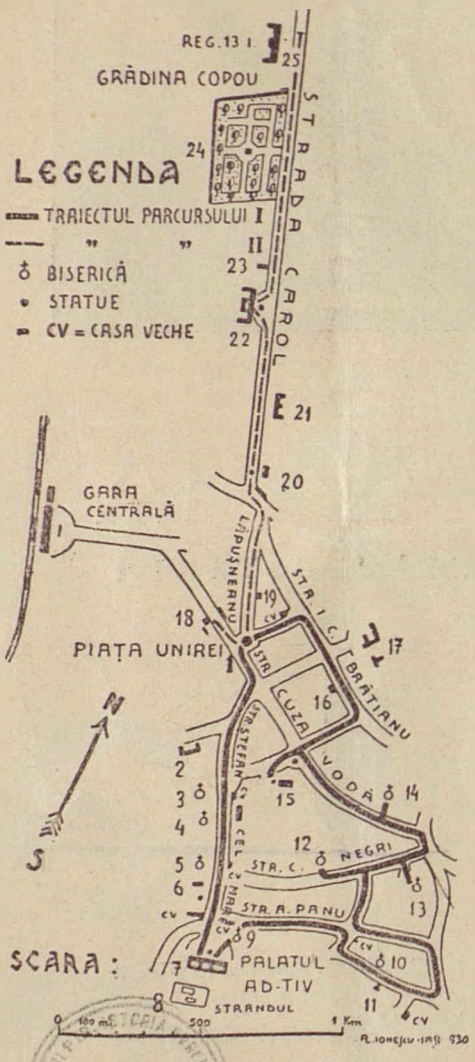
adnotări I. Groper

FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI BIBLIOTECA

EDITURA SOC. PROPĂȘIREA IAȘILOR
SECȚIA TURISM
(COLECȚIA „ORAȘULUI NOSTRU")

1925

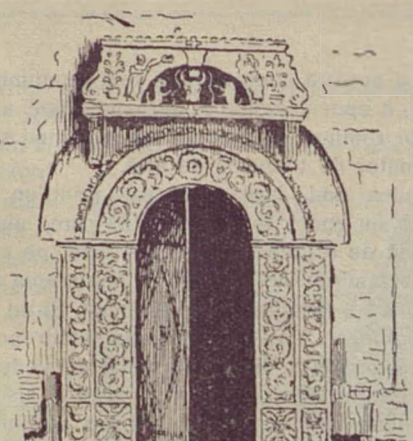
SCHIȚA PARCURSURILOR ȘI NUMERILE EXPLICATIVE

Schiță de Al. Ionescu-Iași

No. 1. Piața Unirei
" 2. Seminarul Veniamin C.
" 3. Mitropolia
" 4. Bis. Sft. Gheorghe
" 5. " Trei-Erarhi
" 6. Sala Gotică
" 7 Palatul Administrativ
" 8. Strandul
" 9. Bis. Sft. Nicolae Domnesc
" 10. Bis. Barnovschi
" 11. Bustul lui Grigore Ghica
" 12. Bis. Sft. Sava
" 13. " Bărboiu
" 14. " Golia
" 15. Teatrul Național
" 16 Muzeul de Istoria Naturală
" 17. Fac. de Medicină
" 18. Pinacoteca
" 19. Creditul Urban
" 20. Palatul Reginei
" 21. Liceul Militar
" 22. Universitatea
" 23. Muzeul de antichități
" 24. Grădina Copou
" 25. Cazarma Reg. 13.

BIBLIOTECA
C.I. Inv. nr. 3033

Portalul Bis. Golia — Desen de Al. Ionescu-Iaşi

Iaşii sunt, cu siguranţă, oraşul cel mai interesant şi mai deosebit în felul său din întreaga Romînie. Aspectul pe care îl oferă se datoreşte, în bună parte, şi faptului nenorocit că, după ce a cunoscut o dezvoltare puternică în timpul Renaşterei Principatelor Romîne (1825-1850), oraşul s'a oprit în evoluţia sa, în urma Unirei dela 1859, şi a fost privit aproape de prisos într'un Stat al cărui spirit cerea ca totul să fie concentrat în capitală. Dar datorită acestui fapt, Iaşii prezintă în primul rînd, încă şi astăzi, caracterul poetic şi pitoresc, plin de un farmec apus, al unei aglomeraţii urbane din secolul trecut. Case şi palate de ale boerilor moldoveni, instituţii economice, culturale, militare, de o arhitectură simplă şi patriarhală, se aliniază pe Strada Carol (altă dată Podul-Verde), şi pe alte artere, încununînd dealul Copou pe care vedem Iaşii cînd îi privim dinspre gara

Nicolina, şi această supravieţuire prin monumente, unică în felul ei, a epocei eroice şi aproape uitate a redeşteptărei ţărilor romîne, captivează de la primii săi paşi pe turistul amator de trecut şi de artă.

In al doilea rînd, Iaşii strălucesc printr'un mănunchi de biserici din epoci foarte diferite, care, vizitate rînd pe rînd, pot da o idee de evoluţia artei pe care unii o numesc „bizantinul moldovenesc", importantă şi caracteristică ramură a bizantinului în general. Sf-tul Sava, Sft. Neculai Domnesc, Trei-Erarhi, Golia şi Mitropolia lui Grigore Ghica, prezintă din acest punct de vedere, principalele etape ale istoriei unei arte cu totul specifice.

In al treilea rînd, cele mai reuşite monumente din epoca Regelui Carol I se află tot în Iaşi, iar Teatrul Naţional, Universitatea Nouă, Palatul Administrativ, care încep să capete încetul cu încetul o valoare retrospectivă, ne arată că acest suveran cuminte a fost un mare edificator.

Infine în al patrulea rînd, împrejurimile Iaşilor, pline şi ele de farmec istoric sau numai de pitoresc oferă surprize la fiecare pas, iar în sezonul frumos, colinele rotunde şi pline de vegetaţie caldă reamintesc multor călători privelişti pe care le compară cu peisagiile din preajma Florenţei.

Astfel se prezintă această bătrînă urbe, supranumită „oraşul-muzeu al Romîniei".

Pentru ca vizitatorul ce dispune de un timp măsurat să-şi poată face cel puţin o idee sumară şi parţială asupra bogăţiilor Iaşilor, ne-am gîndit să-i punem la dispoziţie această scurtă călăuză care comportă două parcursuri (Vezi schiţa de pe interiorul copertei: parcursul No. 1 este indicat în linie plină; parcursul No. 2 în linie punctată). Parcursul No. 1, ce se va face de preferinţă înainte de amiază, cere aproximativ două ore şi jumătate cu automobilul sau cu trăsura; parcursul No. 2, ce trebueşte făcut după amiază, se poate face în trei ore,

bine înţeles socotind în acest timp zăbovirile indispensabile pentru privit şi cercetat.

Parcursul No. 1. Plecarea se face din Piaţa Unirei, în preajma hotelurilor şi restaurantelor principale; terminarea parcursului fiind în acelaşi loc.

Poto Launay

Strada Cuza-Vodă

Piaţa Unirei, în care ne aflăm, poartă acest nume fiindcă aici s'a jucat Hora Unirei la 24 Ianuarie 1859 de către delegaţii munteni şi moldoveni. La 1918 s'a jucat tot aici hora simbolică cu basarabenii, bucovinenii şi transilvănenii. In piaţă se ridică *statuia lui Cuza-Vodă* aşezată la 1912, operă, pe care mulţi o găsesc de un gust contestabil, a sculptorului Romanelli. Piaţa destinată să fie circulară, are astăzi o formă neregulată, este mai spaţioasă decît la 1859 cînd era o simplă răspîntie a mai multor străzi şi uliţe. Clădire martoră a marilor evenimente de la 1859, semnalăm casa pe care o priveşte statuia, pe atunci Hanul lui Petru Bacalu unde s'au desfundat poloboacele de vin în onoarea delegaţilor.

In Piaţa Unirei, vizitatorul, pentru a efectua parcursul

va angaja unul din automobilele taxi sau una din birjele care staţionează: în nici un caz nu recomandăm vizitarea laşilor pe jos, distanţele fiind prea lungi. Vizitatorul va comanda conductorului să-l ducă la Mitropolie (cifra 3 pe schiţă). Va parcurge o porţiune din Strada Cuza-Vodă, cea mai vie arteră a oraşului: apoi va lua o stradă la dreapta care coteşte la un moment dat la intersecţia cu o stradă secundară (Lozonski); în acest punct pe dreapta, dar invizibil din parcurs, este palatul unde se găseşte azi *Seminarul Veniamin Costachi* (2) care a fost reşedinţa Domnitorului Mihai Vodă Sturdza. Dacă ne-am abate din drum, ar fi interesant să privim, cel puţin din exterior, un palat domnesc care, deşi foarte alterat din stilul său prim, ne dă o idee de opulenţa acestui Principe Suveran al Moldovei.

Foto Suchard

Mitropolia

Apropiindu-ne de Mitropolie, continuăm acum să par-

curgem Strada Ştefan cel Mare (altădată Uliţa Mare) ce se vede a fi pe cale de transformare, inima tîrgului în veacurile 18 şi 19 şi care păstrează unele vestigii ale timpului prin diferite clădiri (Vezi casele vechi însemnate în schiţă cu C. V. care prezintă la parter colonade caracteristice).

Mitropolia care se poate vizita oricînd (vehicolele sunt admise în curte) este un grandios monument, de o mărime neobicinuită faţă de bisericile romîneşti; ea este relativ modernă, a fost începută la 1832 şi aproape terminată la acea epocă, dar zidurile i-au crăpat şi una din clopotniţe a cedat foarte curînd: abia la 1887 catedrala a putut fi terminată şi dată cultului. Biserica este celebră prin proporţiile ei, prin corul său ajutat de o acustică desăvîrşită, şi prin faptul că adăposteşte moaştele Sfintei Paraschiva (Sf-ta Vineri) patroană a Iaşului (Ioniţă Asan Impăratul Romîno-Bulgar pare să fi onorat primul aceste moaşte în capitala sa Tîrnova; Ioan Vasile-Voevod la 1641 le-a adus, cu mare pompă, de la Constantinopol la Iaşi). In curtea Mitropoliei se mai află *biserica Sf-tului Gheorghe* (4) (denumită în chip comun *Mitropolia veche*),

Foto Suchard

Bis. Trei Erarhi

zidită la 1761, astăzi dezafectată și slujind de *muzeu bisericesc* (cheile la sergentul Mitropoliei); de asemeni, se mai află *Palatul Metropolitan* înzestrat cu o interesantă galerie de tablouri și două ștofe brodate din timpul lui Vasile Lupu, reprezentînd doi membri ai familiei lui (se poate vizita numai cu permisia I. P. S. Mitropolit); în fine, fîntîna monumentală, în stil gotic, a lui Grigore Ghica Vodă.

De la Mitropolie, vizitatorul va cere să fie condus la *biserica Trei Erarhi* (5). Eșind din curtea Mitropoliei, va observa pe stînga în Strada Ștefan cel Mare reședința Corpului IV Armată, fost palat al Roznovenilor, în care a locuit și Neculae Roznovanu, efemer Domn al Moldovei separate la 1866 după detronarea lui Cuza-Vodă.

Statuia lui Ștefan cel Mare

Trei-Erarhi (se poate vizita pînă la apusul soarelui) este cea mai pură podoabă a Iașilor; exteriorul său zvelt, împodobit cu ornamentații sculptate ce-i acoperă zidurile, nu rivalizează decît cu interiorul extrem de bogat, strălucitor de splendoarea mozaicurilor, a emailurilor, de luxul tronurilor și stranelor în metal masiv, de măreția candelabrelor. Locașul clădit de Vasile Lupu la 1639, a suportat diferite stricăciuni (se povestește că Turcii, năvălind în Iași, au crezut că biserica este de aur și i-au dat foc pentru a culege aurul topit), și a fost restaurată cu oarecare libertate de arhitectul Lecomte de Noüy în timpul regelui Carol I. Lîngă Trei-Erarhi, clădire în

roş (nevizitabilă), se află *Sala Gotică* (6) în curs de restaurare de la 1905.

De la Trei-Erarhi, vizitatorul va cere să fie dus la *Palatul Administrativ* (7); imediat pe dreapta ne apare *Statuia lui Gheorghe Asachi* în soclul căreia sunt depuse osemintele marelui cărturar; continuînd vom observa iarăşi case vechi, între care, în dreapta, înaintînd

Interior din Palatul Administrativ — Foto N. Petit

în stradă şi stricînd alinierea, o enormă casă fostă Ghica, în care la 1816 s'a jucat pentru prima dată teatru în limba romînă. Trecînd de această casă, ne aflăm deodată pe esplanada Palatului Administrativ care ne înfăţişează una dintre cele mai impunătoare clădiri din toată Europa. Palatul acesta, (vezi coperta) datorit geniului arhitectului Berindei, este din zilele noastre deşi s'au utilizat în totul zidurile vechiului Palat Domnesc. Clădirea, care a servit de veacuri de reşedinţă voivodală, a avut o istorie tristă şi cumplită ca şi ţara, a ars în mai multe rînduri şi a fost mereu reconstruită pe aceleaşi ziduri,

dar în stiluri mereu altele. Mulţi domnitori au găsit-o în stare de ruină şi nepuţind a o locui, au stat în alte conacuri sau au rămas în palatele proprii (cînd erau domni pămînteni). Interiorul palatului, în starea actuală, este în stil gotic ca şi exteriorul, şi comportă scări monumentale şi săli măreţe între care o prea frumoasă galerie de festivităţi precedată de o poartă poleită lucrată în fier de toată splendoarea. (Palatul se poate vizita în fiecare zi de lucru, dar numai între 12 şi 6). In faţa Palatului se vede *statuia lui Ştefan cel Mare,* minunată operă a sculptorului Frémiet, păzită, parecă, de două tunuri turceşti capturate la Plevna în 1877. In dosul Palatului se află *Strandul Iaşilor* (8).

Intorcîndu-ne spre stînga, vedem în capătul esplanadei, biserica *Sf-tul Neculai Domnesc* (9), cu picturi exterioare şi o unică turlă. Această biserică, în stilul secolului al 15-lea, a fost zidită de Ştefan cel Mare (1491—1493), a slujit de Mitropolie şi de lăcaş în care Domnii Moldovei se ungeau cu mir şi în cele din urmă a fost restaurată la 1904.

Părăsind esplanada, vizitatorul va cere să fie dus prin strada Anastasie Panu la *Biserica Barnovschi* (10) şi va face cunoştinţă cu altă parte a tîrgului vechi *(Tîrgul de jos)* unde case străvechi, dugheni îmboltite, se găsesc cu duiumul şi se recunosc uşor. Biserica Barnovschi, zidită de Voevodul Miron Barnovschi la 1629, merită o scurtă vizită: masivă ca şi turnul de la poartă, comportă ca adaus un pridvor din timpul călugărilor greci care-i dă o deosebită eleganţă. Pe aceiaşi stradă (Ghica Vodă) cu cîteva zeci de metri mai înainte se află o mică grădină publică în mijlocul căreia se ridică *bustul lui Grigore Ghica* (11) în locul pe care a stat mai multe zile corpul decapitat al acelui Domn, ucis de trimesul Sultanului, pentru împotrivirea sa la răpirea Bucovinei (1777); în preajma acestui punct, se afla pe vremuri „*Beilicul*" conac în care găzdu-

iau, la doi paşi de palatul domnesc, trimeşii Sultanului şi Solii Porţei Sublime. Pe o fereastră a acestui Beilic a fost aruncat corpul nefericitului Voevod, tras în cursă şi asasinat mişeleşte, astfel că se explică cum trupul a rămas afară în punctul amintit mai sus, până ce rudele înfricoşate au venit să-l ridice. Mai încolo de această grădină publică, se vede o mare casă boerească, (str. Zmeu),

Bis. Sft. Sava

După gravura în aramă de Al. Ionescu-Iaşi

de arhitectură foarte specifică, datînd de pe la 1750, astăzi aşezare militară.

De aici, vizitatorul se va lăsa condus la *Biserica Sf-tul Sava* (12) care merită o deosebită atenţie, dat fiindcă zidită de maestrul grec Grigorie de la Constantinopol la 1623, în stil pur bizantin cu cupole turtite, ea se oferă comparaţiei spre a stabili prin contrast, specificul stilu-

lui moldovenesc ce comportă, între altele, cupole înalte, ridicate pe mai multe rînduri de pendantive. *Biserica Bărboi* nu prea îndepărtată (13), se semnalează prin clopotnița de la poartă într'un neașteptat stil Renaissance, prin curiosul ei pridvor, și prin interiorul ei maestos. Ea a fost zidită din temelii (1841—1844) de arhitecți greci, cu sprijinul familiei Sturdza și, în special, a lui Vodă Mihai Sturdza.

Turnul Bărboiu

De la biserica Bărboiu, trecînd printr'o parte a orașului numită Tîrgul Cucului, ne vom lăsa conduși la biserica *Golia* (14) unde vom face un popas mai lung. Atît de importantă este această cetate-mînăstire, biserica măreață din mijlocul ei, celebră în lumea întreagă, clădirile interioare, precum și fermecătoarea priveliște asupra lașilor din turnul Goliei, încît numai vizitarea acestor locuri este suficientă pentru a justifica cheltuiala și osteneala unui turist venit din colțul cel mai îndepărtat al ărei și chiar al Europei.

Nu vom putea da, se înțelege, decît o prea scurtă descriere. Zidurile împrejmuitoare, avînd un aspect războinic, cu meterezurile, turnurile de flancare, deschizăturile pentru tunurile proteguitoare ale porților, datează de pe la 1606; ele au avut de suportat, între altele, un asediu din partea lui Alex. Ipsilante. Turnul principal, astăzi lipsit de superstructura sa pe care a cunoscut-o secolul trecut și care-i dădea forma clasică de clopotniță, este cam de la aceiași epocă; Paul de Alepo îl găsește în ființă la mijlocul veacului al 17-lea și spune că este foarte vechi. La stînga turnului de intrare este o veche cișmea

publică, frumos împodobită şi casa de ape care o domină: ambele din epoca lui Grigore Alex. Ghica Vodă (1765—1775): se povesteşte că, în zile de vară, în vremuri de demult, boerii veneau în trăsuri sub zidurile Goliei şi slugile le serveau apă răcoroasă de la Golia şi dulcețuri aduse de acasă: moda aceasta arată că deja în acele timpuri apa în Iaşi era un lucru prețuit. Biserica, în mijlocul cetăței, a cărei primă calitate este de a nu fi fost restaurată, este neprețuită dacă ne gîndim că ea constitue punctul culminant de evoluție a bizantinului moldovenesc şi este recunoscută ca atare de către bizantinologii din lumea întreagă: de o arhitectură exterioară variată grație imixiunei a multiple stiluri, decorată cu coloane Renaissance, prevăzută cu o uşă de intrare de cel mai fericit efect, orientală ca stil, deasupra căreia, pe un fond albastru, se află stema Moldovei; terminat cu un acoperiş care geme de tambururi stelate, de turnulețe şi cupole prevăzute cu ferestruici şi uşişoare, veritabilă şi somptuoasă miniatură de oraş aziatic, locaşul sfînt mai surprinde pe turist prin căldura tonurilor fres-

Bis. Golia Foto N. Petit

celor interioare ce decorează pereții de jos până sus, operă a meșterului Matei Ioan, prin admirabilul portal sculptat ce dă acces bisericei din tindă, prin neobicinuita mărime a golurilor formate de turlele ce se ridică deasupra sălilor, mărime ce se explică fiindcă constatăm că etajele de arcuri — concepție îndrăzneață — sunt aproape în planul vertical al pereților sălilor, prin tronurile, amvonul, altarul în lemn aurit de o admirabilă sculptură, prin policandrul lui Vasile Lupu, în fine prin icoanele care comportă și picturi în miniatură de o artă aproape necunoscută în țara noastră. Adăugăm că părăsirea în care este lăsat și pe care o domină, dă o înfățișare grandioasă de construcție ce sfidează timpul, acestui monument bisericesc rezidit de Vasile-Lupu și de urmașii săi (1634-1660). Lespezile bisericei acopăr, între altele, un vas de argint ce conține creierul faimosului Potemkin. Recomandăm, după vizitarea bisericei, suirea în turnul de la intrare printr'o scară interioară ce are 130 de trepte; priveliștea lașilor și a împrejurimilor văzută de pe platforma superioară răscumpără oboseala suitului. Din turn se poate contempla încă odată biserica și se mai observă, în dreapta, o casă veche cu pridvor și coloane, de stil monacal, în care a locuit Ion Creangă, minunatul scriitor. In interiorul cetăței mai aflăm un început de muzeu municipal, rău orînduit, care se poate vizita dacă timpul liber o permite.

Părăsind Golia, vizitatorul va cere să fie condus în Piața *Teatrului Național* (15) pentru a arunca macar o scurtă ochire asupra exteriorului acestei clădiri extrem de elegante zidită în timpul Regelui Carol I (1896) de arhitectul Fellner. De aici, se va putea merge în strada Brătianu la *Muzeul de Istorie Naturală* (16), deschis oficial numai Joi și Duminică de la 2—4, dar comitetul, printr'o extremă amabilitate, lasă portarului libertatea de a-l arăta oricînd unui vizitator nelocalnic. Clădirea mu-

zeului merită a fi considerată ca un model de casă boerească de la sfîrșitul secolului al 18-lea: proprietate a familiei Sturdza pînă pe la 1840, ea a fost cumpărată de Societatea de Medici și Naturaliști, cea mai veche dintre AcademiileSavante ce le avem astăzi în țară (întemeiată la 1830), care păstrează în mai multe săli interesante colecții; casa mai este celebră fiindcă a slujit de adăpost vremelnic grupului de deputați unioniști care a uneltit pentru alegerea lui Cuza.

Foto Launay

Interior din Teatrul Național

Părăsind acest loc istoric, ne îndreptăm pe Str. Brătianu spre Strada Unirei, lăsăm la dreapta, în fundul unei străduțe, poarta *Facultății de Medicină (Universitatea Veche)* (17) pe care o întrezărim purtînd ca ornament stema lui Vodă Alex. Calimah (1796), și trecem prin fața *Spitalului Sf. Spiridon* a cărui biserică conține trupul lui Grigore Ghica decapitat de Turci și care prezintă o clopotniță înaltă și două cișmele avînd curioase inscripții turcești. Cotind în Str. Unirei, lăsăm în colț în dreapta o altă veche casă boerească în care puțin după 1800 s'a instalat Consulatul rusesc și între zidurile căreia s'a

hotărît, în dese rînduri, soarta ţărilor romîneşti. Strada Unirei ne readuce în Piaţa Unirei, punctul nostru de plecare şi cu aceasta parcursul No. 1 a luat sfîrşit.

Parcursul No. 2. Recomandăm o vizită la *Pinacotecă* (18), nu departe de Piaţa Unirei, în str. Arcu în faţa Liceului Naţional. Clădirea, cu rotunda ei cupolă, este istorică: în ea s'a instalat la 1834 *Academia Mihăileană*, principala unealtă a redeşteptărei culturale moldoveneşti. Muzeul de pictură pe care-l adăposteşte astăzi ca anexă a Şcoalei de Bele-Arte este unic în ţară şi conţine picuri originale ale maeştrilor: Van Dyck, Velasquez, Murillo, Coreggio, Caravaggio, Carlo Dolci ş. a. precum şi lucrări ale artiştilor noştri: Aman, Stahi, Grigorescu etc. Tăbliţe. suspendate lîngă uşa fiecărei săli, dau indicaţii suficiente asupra pînzelor prezentate şi ne evită grija de a stabili un catalog în această scurtă călăuză. (Muzeul este deschis Joia şi Duminica de la 2—4; cu permisia direcţiei se poate însă vizita şi în ori care altă zi). Muzeul posedă mai multe pînze de Grigorescu.

Creditul Urban

Vizitatorul părăsind Pinacoteca, va cere să fie readus în Piaţa Unirei şi de acolo, va porunci conductorului să-l ducă la Copou prin str. Lăpuşneanu. Din mersul vehicolului, vizitatorul va privi cu atenţie aspectele str. Lăpuşneanu, mai nouă (mijlocul secolului trecut), dar întortochiată şi insuficientă pentru traficul actual, deşi este una din cele două sau trei artere cu totul principale ale oraşului. Recomandăm un scurt popas în faţa clădirei *Creditului Urban* (19), reşedinţă a Domnitorului Cuza

până la strămutarea Capitalei Principatelor Unite la București (1862), reședință a Regelui Ferdinand (1916-1918) în timpul în care Iașii au fost capitala Regatului Romîn. Destinul acestui mic Palat a fost astfel de a servi de locuințe Suveranilor țării în cei dintâi și în cei de pe urmă ani ai Romîniei Mici, precum și în momentul întregirei.

Ajunși la capătul Străzei Lăpușneanu, traectul coteşte în unghiu drept spre stînga, trece prin fața clădirei *Jokey-Club*, altă dată Hotel d'Angleterre și, evadîndu-se încă odată, coteşte la dreapta în unghiu drept, lăsînd pe o parte Jockey-Club și pe cealaltă noua construcție a «*Fundației Ferdinand*». Din acel moment, suntem în str. Carol, strada aristocrată a Iașilor, pe care avem a o parcurge în tot lungul ei până la barieră. Semnalăm în treacăt *Statuia Unirei* datorită Principesei Olga Sturza; între imobilele de pe dreapta o veche casă boerească, (20) astăzi anexă a Fundației Ferdinand, locuită de M. S. Regina Maria și de copiii regali de la 1916 la 1918, apoi *Liceul Militar* (21), altă dată palat al lui Ioan Sandu Sturdza Vodă (1822-1829) care ne dă iarăși o ideie de mijloacele băneşti ale Domnilor în acele timpuri. Mai la deal, pe partea stîngă, clădită la 1897, se ridică impunătoare *Universitatea* zisă *Nouă* (22), căreia, în zilele noastre, i se adaugă o aripă ce-i va da o fațadă mai mult decît

Biblioteca Universității

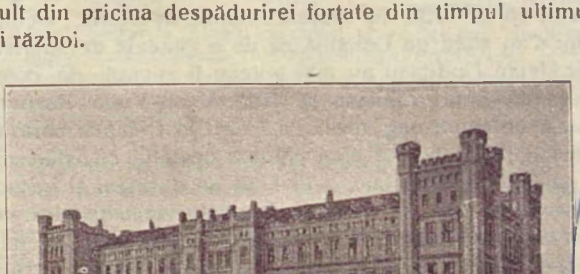
dublă. Universitatea merită a fi vizitată: sala Paşilor Pierduţi toată în marmură, Aula şi Biblioteca luxos ornate au o înfăţişare de cochetărie ce convine totuşi de minune acestui locaş de studii şi de reculegere. Mai sus de Universitate, pe aceiaşi parte a străzei, într'o casă particulară cumpărată de Stat, se găseşte *Muzeul de Antichităţi* (23) creat şi înfrumuseţat de D-l Prof. Tafrali: colecţiile de obiecte provenite din săpături, de mulage de statui antice, stampe vechi, icoane, covoare, broderii naţionale, ouă încondeiate, pot fi văzute ori cînd subt privigherea amabilă a directorului.

Părăsind acest muzeu, continuăm parcursul la deal până la *grădina publică de la Copou* (24) destul de neglijată în centrul căreia se găseşte totuşi *monumentul Regulamentului Organic* (zis şi *Obeliscul Leilor*), ridicat la 1834 de Mihai Vodă Sturdza, după planurile lui Gheorghe Asachi, a cărui piatră de obelisc, dintr'o singură bucată cîntăreşte — zice *Uricariul* lui Codrescu — 10.000 de oca. In preajma statuiei stă venerabilul tei, zis Teiul lui Eminescu, la umbra căruia cel mai mare poet naţional ar fi meditat adesea. Peste drum de grădina Copou se vede *statuia ridicată în memoria ofiţerilor şi soldaţilor din Divizia 2-a Cavalerie* căzuţi în Marele Război de Intregire; monumentul este datorit sculptorului Dimitriu-Bîrlad.

Obeliscul Leilor

De la grădina Copou plimbarea noastră ar mai putea continua până la pădurea Breazu (4 km.) şi ne-ar oferi privelişti plăcute a acestor împrejurimi atît de cunoscute ieşenilor. Dacă însă nu mai dispunem de mai mult de două ore de libertate, este preferabil să nu înaintăm decît pînă la cazarma Regimentului 13 Infanterie vecină cu grădina Copou, începută de Grigore Ghica Vodă şi terminată abia la 1875: de aici se poate vedea, în prelungirea Străzei Carol, Aleea Ghica-Vodă care a pierdut mult din pricina despădurirei forţate din timpul ultimului război.

Cazarma Reg. 13 Ştefan cel Mare

Propunem reîntoarcerea din acest punct tot pe str. Carol sau mai bine pe liniştita stradă Lascar Catargi spre a merge în *vizită la Cetăţuia*, altă împrejurime a oraşului. Pentru aceasta, tetraversăm centrul întreg şi scoborîm apoi prin cartierul mărginaş al Socolei care are un aspect pitoresc pentru un străin, însă nu se deosebeşte întru nimic de suburbiile multor oraşe din Moldova decît doar prin întindere. Cetăţuia care se vede din tot laşul înspre miază-zi este aşezată pe coama unui deal cu pante repezi faţă în faţa cu altă m-re întărită *Galata*,

tot pe vîrful unui deal, zidită de Petru Șchiopul la 1584. Cetățuia a fost zidită de Gheorghe Duca Vodă (1669-1672) în scopuri militare, precum a fost zidită și Golia, cu toate că și aceasta, a fost orînduită ca mînăstire. Zidurile împrejmuitoare, înalte de 5 metri, prevăzute cu metereze și cu un coridor de vedere a cărui urme se mai văd în interior, cu porți întărite, cu deschizături pentru tunuri, evocă mai degrabă umbrele garnizoanelor de seimeni și darabani, decît acele ale unor pașnici călugări. După cît se vede din faptele relatate în istorie, Domnitorii s'au slujit de Cetățuia ca de o citadelă de supremă rezistență cînd lașii nu mai puteau fi aparați de cotropirea vre-unui vrăjmaș: la 1720 Mihai-Vodă Racovită, atacat de trupe ungurești, s'a întărit la Cetățuia părăsind Capitala, și coborînd apoi pantele dealului cu oștile sale, la un moment prielnic, a învăluit pe dușmani și i-a ucis aproape pe toți. La Cetățuia se poate vizita biserica, copie mai puțin ornată a Trei-Erarhilor, acoperită, în interior, cu fresce, împrospătate la începutul secolului trecut dar care au fost spălate în parte pentru a arăta splendoarea tonurilor primitive, se mai poate visita *Sala Gotică*, spațios refectoriu, a cărei păreți poartă cîteva urme de fresce; în fine *feredeul Domnesc* (baia domnească), în stil turcesc, așezat deoparte de Palatul voevodal, în stare de ruină complectă. Printr'o poartă secundară din frontul nord al cetății se poate eși dintre ziduri și contempla priveliștea întreagă a lașilor și a împrejurimilor, spectacol minunat cu deosebire la ceasul asfințitului.

Pecete Kassii Mezilului Moldaviei 182

Notă asupra bizantinului moldovenesc. Arta bisericească din Moldova reprezintă una din marile ramuri ale artei bizantine. Caracteristicile principale sunt: a) planul freflat cu brațe lungi reproducînd schema generală a unei cruci latine; b) forma brîului exterior care înconjoară edificiul împărțind pereții în două zone inegale. din care cea superioară are o serie de firide suprapuse: brîul este compus din trei muluri (ciubucuri) sucite din distanță în distanță printr'un nod (pe o fotografie se poate cunoaște fără eroare diferența dintre o biserică din Moldova sau Muntenia. fiindcă brîul muntenesc nu prezintă noduri); c) contraforturile exterioare pur ornamentale reprezentînd o influență gotică; d) cîte odată (Sfîntul Neculai Domnesc) picturi exterioare; e) cupola cu totul proprie stilului, îngustă și zveltă, făcînd să dispară caracterul de calotă a cupolei bizantine; cupola, trecere de la planul patrat la planul circular, se obține prin două sau mai multe etaje de pendantive *(trompes d'angle)* care se traduc în exterior prin tamburul de la baza turlei atît de elegant în formă de stea cu 8, 12 sau 16 raze (cupola în Muntenia se razimă pe un singur etaj de pendantive, iar ochiul prinde foarte ușor și această deosebire); f) în fine influențe străine care alterează bizantinul: de ex. ferestrele ogivale (gotic), rozetele și desenurile sculpturei exterioare (armenesc), firidele superioare (persan-musulman).

Biserica Sfîntului Sava (12) nu are nimic din stilul moldovenesc: ea poate servi turistului ca termen de comparație.

RECOMANDĂM:

Băile comunale

Iași, Strada Mitropoliei

Căzi, aburi, Baie populară cu serviciu de Hidroterapie și băi medicamentoase.

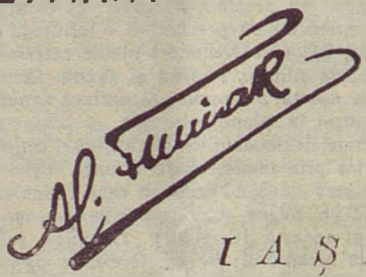
sub direcțiunea domnului doctor ZOSIN

CONFISERIE

Georges & Co

MAISON FONDÉE EN 1870

COFETARIA

IAȘI

STR. LAPUȘNEANU, 44

George Ifrim

Asortiment de Stofe

Confecțiuni pentru domni

Iași. — Strada Lăpușneanu 35. — Iași

„Venus" S. B. Weinblatt

Strada Cuza Vodă 52

Parfumerie, toaletă și vopselărie

LEONIDA & Co.

SUCURSALA IAȘI

LAPUȘNEANU 40

Deschis la orice oră

SERVICIU DE NOAPTE

Intrebați agentul în curte

Toate accesoriile p. automobile

Uleiuri

Piese de schimb

Cauciucuri

Atelier

Puneri la punct

Reglaje

Incărcări și reparații de Acumulatori

Auto Radio Mercur

Iaşi, Lăpuşneanu 30

EXPOZIŢIE PERMANENTA de aparate de radio: PHILIPPS, TUNGSRAM, TELEFUNKEN, MINERVA, KAPSCH, ETC.

DEPOZIT PERMANENT de Piese detaşate, lămpi de radio, anode de curent şi uscate, acumulatori etc.

LÀMPI ELECTRICE

Punerea la punct şi repararea oricărui aparat de radio

Preţurile cele mai eftine.

Reprezentanţa automobilelor:

CHRYSLER

„LUMEA"

POLITICĂ ŞI SOCIALĂ

ZIAR INDEPENDENT

Director: JEAN HEFTER

Ziarul cel mai răspîndit din MOLDOVA, BASARABIA şi BUCOVINA.— Apare dimineaţa în 3 ediţii cu cele din urmă ştiri din ţară şi străinătate

Red. şi Ad-ţia, Iaşi Str. Ştefan cel Mare 6

BANCA MOLDOVA

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL ŞI REZERVE LEI 181.500.000

SEDIUL CENTRAL : IAŞI

SEDIUL : BUCUREŞTI

Face orice operaţiuni de Bancă şi de Bursă. / Inchiriază Safes. /

SUCURSALE : Bălţi, Bîrlad, Brăila. Cernăuţi, Cetatea Albă, Chişinău, Galaţi, Roman, Tighina, Vaslui.

AGENŢII : Tarutino, Bucureşti Moşilor-Obor, Galaţi-Piaţa.

AGENŢII IN IAŞI : Agenţia Hala
„ Socola
„ Gara

STRANDUL IAŞILOR

SOCIETATE ANONIMĂ

CAPITAL 4.000.000 LEI

Preşedinte,
Osvald Racovitză

Ad-tor Delegat al Consiliului de Ad-ţie
I. D. Şoarec

Comitetul de Direcţie

Prof. univ. A. Popovici, O. Racovitză şi I. Şoarec

Consiliul de Administraţie

P. Bogdan, Rector al Univ.; Alex. Popovici, Decan al Facult. de Ştiinţe; Alexe Einhorn.; N. Stoianovici, Ilie Criveanu, A. Stern, Peter Ghinsberg, V. Theodoreanu. C. Simionescu, Th. Berescu, I. Adace, E. Ceicoschi, Osvald Racovitză şi I. D. Şoarec.

Cenzori: L. Weisengrün, Camil Motăş, Petru Gh. Şerban, N. Stanciu, Căp. Th. Alistar.

Cenzori supleanţi: Prof. C. Partenie, Nathan Gheller, E Rogus, N. Giotti şi V. Vrânceanu.

A pus la dispoziţia ieşenilor doritori de sport, aer, apă şi soare BASIN de INNOT, PLAJĂ, LAC de CANOTAJ, PATINAJ, Jocuri de Wolley-Baal, Tenis, Popice şi aparate de gimnastică, pe terenul Universităţii ieşene din josul Palatului de Justiţie. Intrarea prin str. Palat. Autobuze şi Tramvai, la intrarea în Strand.

In interiorul Strandului se află: Bufet modern furnizat de Cofetăria «Funiak», Fabrica de Bere «Luther» şi Viile Cosmovici. Gratar special. Foto-Regal Suchard. Frizer. Costume de închiriat. / Strandul este deschis dela ora 8 dimineaţa până la miezul nopţii. / Lunea, Bazinul de înnot şi plaja, nu sunt accesibile, făcîndu-se golirea bazinului, curăţirea şi desinfecţia generală. Apa din bazin se reînprospătează zilnic, desinfecţia făcîndu-se de trei ori pe săptămână cu clor gazos.

Restaurantul și Berăria

„Bragadiru"

Iași. — Piața Unirei No. 7. — Iași

Proprietar: Stănică Cojocaru

La „Podgoreanu"

Berărie, Aperitive, Grătar special

deschis până la orele 2 noaptea.

Iași, Strada Lăpușneanu 4

Bufetul Grădinei Copou

Antrepenor AL. MOVILEANU

Deschis: 7 dim. la 12 noaptea

Restaurant, Aperitive, Gratar special

Farmacia Centrală

Laborator de Produse Farmaceutice

Const. I. Werner

Furnizorul Curţei Regale

Recomandă preparatele sale premiate cu 3 medalii de argint şi 2 de aur la mai multe expoziţiuni din ţară şi străinătate.

Laboratorul de chimie analitica

Dr. A. RATIANU

Doctor în chimie de la Universitatea din Geneva.

Iaşi, Strada Cuza Vodă No. 48

Analize complecte de urini din punct de vedere chimic şi microscopic şi orice alte examene de lichide sau produse patologice. Analize de vinuri, lapte, ape potabile, făinuri, stofe şi orice alte analize necesare industriei, comerţului şi higienei alimentare.

COAFOR DE DAME

I. DEMEK

Lăpuşneanu 21

Ondulaţiuni permanente

„OPINIA"

ZIAR POLITIC COTIDIAN

Cel mai vechiu și cel mai
răspîndit din Moldova

Telefon 391, 334, 367. = Apare la ora 4 p. m.

„BRAȘCU"

Magazin de muzică

și Agenție teatrală

Telefon. Lăpușneanu 32

NICOLAE ANGELESCU & Co.

SUCCESORII FIRMEI

Luca P. Niculescu

SUCURSALA IAȘI

en DETAIL Str. Ștefancel Mare 4 **en GROS**

Pînzeturi și Manufactura

„FLORARIA VIOLETA"

IAȘI, STR. LĂPUȘNEANU No. 51, IAȘI

GRADINA SI SERE PROPRII IN STRADA SARARIE No. 1

Semințerie, răsaduri, arbori, arbuști, furnizează cu prețuri de producător.
Flori naturale în orice sezon.
Se efectuiază jerbe, buchete de nuntă, lumînări de botez, etc. etc.
Bogat asortiment de flori artificiale.
Expoziție permanentă de coroane și embleme de doliu din flori artificiale, metal și mărgele

„SANITARA"

GEORGE ȘUȘNEA

DEPOZIT LĂPUȘNEANU No. 29
FABRICA PROPRIE ZUGRAVI 35

Bandagerie, ortopedie, optică, mobiliere de spitale
– și instrumente chirurgicale. –

Instalații complecte de laboratorii și cabinete medicale.

WILHELM FISCHER, SUCC.

OPTICIAN

CASA FONDATA IN ANUL 187

IASI – STR. LAPUȘNEANU 30 – IASI

LIBRĂRIA

Agenția Română

Hachette

SUCURSALA IAȘI

STRADA LĂPUȘNEANU 44

(fost localul «Viața Romînească»)

Bine asortat din toate editurile străine cu cărți de Drept, Medicină, Didactice, Literare, etc. etc. Cărți Românești din toate editurile, precum și un bogat asortiment de papeterie.

Se efectuează comenzi pentru străinătate la toate editurile în minimum de timp. Efectuăm tot felul de imprimate pentru autorități, birouri, etc. cu prețurile cele mai avantajoase.

LIBRĂRIA

Socec & Co

SUCURSALA IAȘI

Strada Cuza Vodă

«La Elefant»

Cuza Vodă 54. ═══ Fondat în 1904.
Cel mai renumit magazin și totdeauna bine
— asortat cu cele mai fine articole de —

Parfumerie, toaletă și vopselărie
CU PREȚURI DE CONCURENȚĂ

MARELE MAGAZIN DE PIELARII ȘI BLANARII

AL. OLIVENBAUM & FIU

Proprietar: JEAN OLIVENBAUM
IAȘI.—STRADA CUZA VODA 50.—IAȘI

„TRAINA"

Casă italiană fondată în 1877

Armurerie și cuțitărie. ═ Piața Unirei
Produse din cele mai renumite fabrici
(AGENȚIE CONSULARĂ ITALIANA, Bucșinescu 11)

SANATORIUL Dr. TZAICU

IAȘI, STRADA CAROL No. 20 ::: TELEFON 248

Situat în regiunea cea mai frumoasă și mai higienică a Iașului, s'a reorganiz. și mărit pentru a coresp. cerinților actuale.

Clinică chirurgicală perfect instalată.

Asepsia cea mai riguroasă. Se practică ori ce intervențiune. ═ Adaptat la chirurgia de urgență.

Gynecologie, Ortopedie, Electroterapie, Mecanoterapie.

Institut de Radiologie, Ultra-Violete, Diatermie cu aparatele cele mai perfecționate.

Informații și consultațiuni între orele 4—6.

Marele Teatru-Cinema

TRIANON

IAŞI, Strada Lăpuşneanu 35-37

Cel mai mare şi mai confortabil teatru-cinema din Romînia, avînd o capacitate de 1500 loc. Incălzire şi frigorifere centrale după cele mai noi şi moderne metode. — Prezintă cele mai grandioase producţiuni cinegrafice sonore pe cele mai bune aparate WESSTERN-ELECTRIC

Dr. D. Romano

Medic dentist

Str. Păcurari 15

⟨Farmacia Dr. Căpăţină⟩

Dr. Panaite Zosin

Medic Primar al Casei Sf. Spiridon

Boale nervoase şi interne

Iaşi. — Strada Armeană 15. — Iaşi

Consultaţiuni la orele 2—3 şi 6—7

MIHAI HUŞTIUC

ATELIERE DE MOBILE ŞI RAME

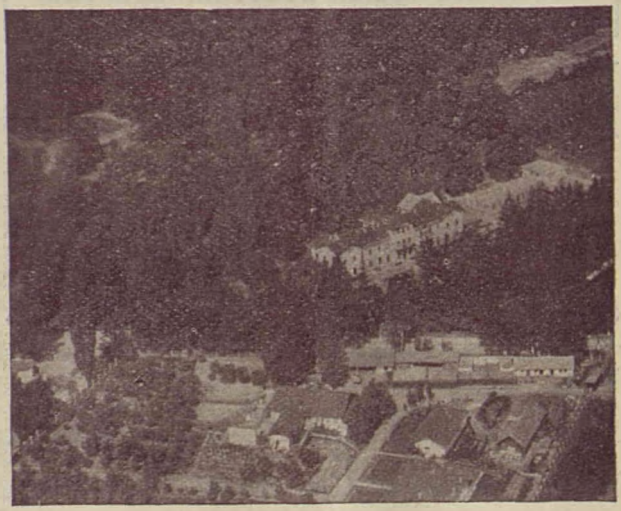
Iaşi — Strada Banu No. 8 — Iaşi

Băile Strunga

Deservite de Gările Roman (30 km) și Tg.-Frumos (7 km). Serviciul zilnic de Autobuze între Bacău-Piatra Neamț-Roman-Iași-Hîrlău-Botoșani.

REDUCERE 50 % PE C. F. R.

Oficiu postal, telegraf și telefon în localitate

Apele sulfuroase cele mai concentrate. Vindecări radicale în numeroase boli.

Hoteluri și Vile înzestrate cu tot confortul modern.

Restaurant de prim rang.

Prețuri din cele mai convenabile.

Păduri seculare, parcuri de arbori ornamentali. Mari plantațiuni de flori. Electricitate, MUZICĂ și distracțiuni.

HOTELURI

Clasa I-a *Palace-Hotel*, Strada Lăpuşneanu
Schiller, Strada Săulescu

Clasa II-a *Traian*, Piaţa Unirei
Continental, Piaţa Cuza Vodă
Binder, Str. Lăpuşneanu şi Vasile Conta
Rusia, Str. Unirei

TEATRE ŞI CINEMATOGRAFE

Teatrul Naţional, Piaţa Teatrului Naţional
Cinema-Teatru Trianon, Str. Lăpuşneanu
Cinema-Teatru Elisabeta, Str. Gîndul
Cinema-Teatrul Sidoli, Str. Unirei
Cinema Elysée, Str. Lăpuşneanu
Ateneul Tătăraşi, Str. Tătăraşi

GARAJE

Zarifopol, Str. Alexandri

BENZINĂ

Str. Săulescu
Str. Alexandri
Str. Lăpuşneanu
B-dul Elisabeta
Str. Socola

BILETE DE TREN

Agenţia Wagons-Lits, Piaţa Unirei

COMUNICAŢII

Autobuz Palat-Breazu.
Tramvai Gara-Abator
„ Socola-Copou
„ Nicolina-Păcurari
„ Sărărie